

периода 1946-1956 г. отслабва, защото е в резултат на ново повишение на раждаемостта през първите години след Втората световна война (табл. 2). Следва увеличено остаряване през 1956-1965 г., което намалява през периодите 1965-1975 г. и 1975-1985 г. Причините за това отслабващо остаряване се дължат също на повишена раждаемост на по-многобройни генерации, влизащи в репродуктивна възраст, както и на значително намаление на смъртността на децата, особено в началната възраст до една година. Специално за периода 1975-1985 г. остаряването и на двата пола е най-малко през втората половина на миналия век. След 1985 г. остаряването нараства главно поради непрекъснатата тенденция на намаление на раждаемостта, както и на рязкото повишение на изселванията от страната в края на 80-те и началото на 90-те години, когато започва нейният преход към пазарна икономика. Същите причини се усилват през последния наблюдаван период 1992-2001 г. и обуславят най-голямото остаряване на нашето население през миналия век (табл. 2).

В демографията е прието процесът на остаряване да се разглежда в два аспекта: остаряване откъм основата на възрастовата пирамида на населението и остаряване откъм нейния връх (Сугарев, 1975). При първия аспект остаряването се характеризира с намаление на относителния дял на децата, от което основата на възрастовата пирамида непрекъснато се стеснява. При втория аспект остаряването се измерва с постоянното увеличение на населението в зрелите и високи възрасти, което води до разширяване на горните части на възрастовата пирамида. Тези два аспекта на остаряването се виждат много добре на фиг. 1, но са само израз на един и същ процес, защото намалението на относителните дялове на децата означава едновременно увеличение на дяловете на населението в останалите възрасти. Всъщност остаряването на населението се обуславя от измененията на неговите дялове във всички възрасти (възрастови групи). На тази основа е разработен авторов метод, с който се измерва и анализира промяната на средната възраст на едно население (общият размер на остаряването) чрез промените на неговите относителни дялове в отделните възрасти (Христов, 2003). Промяната на средната възраст се дължи на два фактора. Първият е разликата между всяка възраст и началната средна възраст, а вторият е промяната на относителния дял на населението на всяка възраст. Според първия фактор разликите на всички възрасти, които са по-малки от първата (начална) средна възраст, са отрицателни величини и могат да повлияят за подмладяване на населението, докато съответните разлики за възрастите, които са по-големи от същата средна възраст, могат да повлияят за остаряване на населението. При това, колкото отделните възрасти са по-отдалечени от средната, толкова са по-големи техните влияния върху подмладяването или